

NÅD OCH MAKT

Vår otillräcklighet blir en möjlighet

Gud ställer inga krav på motprestationer, upptäckte Martin Luther. Han blev övertygad om att Gud vill befria människor och ge var och en nya möjligheter, oavsett allt. Martin Luther har många bilder för nåd i sina texter.

Nåd har med makt att göra. Nåd är Guds sätt att utöva makt och med ordet nåd synliggör Martin Luther allra tydligast sin gudsuppfattning. Längtan efter en nådig Gud var det som drev Martin Luther i sitt sökande. Ett sökande efter en Gud som inte straffade, utan som befriade säger vi snarare idag. Luther sökte efter en sådan trosrelation att leva i och en kyrka som gav rum för en sådan tro.

Nåd är relationen till Gud som ständigt överraskar människan med kärlek. Vi anstränger oss mycket, trots att grundrelationen för vår existens alltid är där.

Martin Luther var bibelteolog och i läsning av bibeltexter fann han Gud full av nåd. I luthersk teologi kallas det den reformatoriska upptäckten: Gud skänker både förlåtelse och frid utan motkrav. Det handlar bara om att ta emot detta.

Allt är nåd – du är kallad till frihet, inte till att vara slav under något system. Detta vände på flera synsätt i Luthers samtid och blev utgångspunkt för hans kritik mot kloster-väsende, avlatshandel och andra sätt genom vilka kyrkan ställde upp villkor för det som skulle räknas som religiöst liv och rätt tro. Martin Luther menade att detta kom emellan och hindrade människor i deras liv i en gudsrelation som egentligen var i nåd. Det vill säga helt utan krav på vissa åsikter eller rätta handlingar. De etiska kraven hör till de mellanmänniska relationerna. Relationen till Gud är annorlunda.

Befriande istället för straffande

Nåd är frånvaro av krav. Men det är svårt att definiera frihet i relation, eftersom vi uppfattar relationer som något som ställer villkor. Ofta är frihet i relation något vi är ovana vid. Gud är fri vilket gör att relationen till Gud är annorlunda än relationer mellan människor. Luther tog ofta bildspråk till hjälp. I teologi hämtas ofta en bild av människan stående i en rättssal och som är skyldig, men där Gud som domare ger den oväntade domen frikänd. Det är en dom i nåd.

I bilden visar sig Gud som en som utövar en annan makt än den straffutdömande. Den friande makten. Den överraskande makten. Den som tror på att ge nya möjligheter trots allt. När det händer ställs människan överraskad och förundrad. Människan är inte andlös, tvärtom är tillvaron mättad av helig närvaro. Gud vill relation och ger tron som gåva till människan.

Martin Luther menade att denna gudsbild är omtumlande. Livet öppnas åt ett oväntat håll. Gud överraskar. Det helt oväntade händer. Att Gud vill ha med mig att göra oavsett allt som skulle kunna hindra. Det är nåd. Ett kärlekens sätt att använda makten till att ge liv.

Många bilder för att beskriva nåd

Att beskriva vad nåd inte är, är kanske enklare än att beskriva vad nåd är. Men i sina predikningar använde Martin Luther många uttryck för nåd. Det centrala var att förmedla evangelium – nådens budskap – i gudstjänstens ord och

sakrament. Martin Luther är mångfacetterad. Han använde ord som omfamning och att bli mött. Han beskrev nåd med en bild av det som kan ske under kvinnors förlossningar: hur smärta, värkar och dödsångest vänds i glädje över ett nytt liv att vårda och låta växa. Han berättade med ett annat exempel om hur en man körde fast med sin vagn i ett kärr som ligger vid en ödlig väg. Hur mannen än försöker själv sjunker han bara allt djupare i dyn. Mörkret sänker sig. Kylan kommer. Mannen förtvivlar. Livet är på väg att ta slut. Då kommer plötsligt en annan vagn och mannen blir räddad.

Martin Luther verkar inte ha haft för avsikt att fånga ordet nåd med en enda beskrivning. Snarare ville han med en mångfald av sätt peka på nåden och pocka på människans uppmärksamhet på gudsrelationen som en nådens gåva.

Våra begränsningar skapar möjligheter

Nåd är relationen till Gud som ständigt överraskar människan med kärlek. Vi anstränger oss mycket, trots att grundrelationen för vår existens alltid är där. I den lutherska tanken om kallelse är individens begränsning och otillräcklighet det som skapar möjligheten till goda beroenden och medmänsklighet mellan människor. Det är tanken om nåd som vänder denna brist till en tillgång. Nåden är Guds annorlunda sätt att se på oss som möjligheter för varandra.

Se med öppen blick

Nåd är inte ett överseende med brister. Nåden gör fri, den säger inte att vi är oskyldiga. Gud ser genom brister för att

ge utrymme för något nytt, varmare och mer kärleksfullt som kan växa. Nåd är Guds sätt att öppna vår blick för annars kanske dolda möjligheter. Den släpper fram fantasi, skaparkraft och kreativa förmågor mellan oss.

Nåd har sin grund i den villkorslösa kärleken. I dag kanske inte alla lever med bilden av att Gud är dömande, krävande eller straffande. Tvärtom har Martin Luthers bild av en kärleksfull Gud blivit den vanligare. Många tycker att det är människors krav och andra livsvillkor som vi brottas med som är oundvikliga. Det menade även Luther.

Tanken om nåd blir en motbild till det kravmärkta livet. När livstygnd möter nåd lättar livet. När en hand möter en ensam hand, förändras livet. Något av den gudsbild som Luther så starkt betonade kan hjälpa oss se det goda beroendet. Nåd är ett ord som ger ett nytt sätt att tolka och förstå livet. En tolkningsnyckel till att uppfatta Gud som full av nåd, och som på det sättet möter sin skapelse befriande.

CECILIA NAHNFELDT

SAMTALSFRÅGOR

Om vi lever med krav idag, varifrån kommer de?

Har vi en dömande gudsbild idag?

Är Martin Luthers fråga "Hur kan jag finna en nådig Gud?" fortfarande aktuell?

Om du skulle ställa frågan annorlunda, hur skulle den låta då?